

*Annual Forensic Medicine Meetings-2002,
Council of Forensic Medicine, Antalya-2002,
Book of Congress, pp: 184-8.*

*Yıllık Adli Tıp Toplantıları-2002,
Adli Tıp Kurumu, Antalya-2002,
Kongre Kitabı, s: 184-8.*

Review / Derleme

[The definition of suspected person's profile by use of scene investigation]

Olay yeri incelemesinden sanık profili tanımlaması

Asirdizer Mahmut*, Gurpinar Kaan*, Berber Gurol*.

(*) Justice Ministry, Council of Forensic Medicine, Cerrahpasa, Istanbul, Turkey.

Abstract

The most important parts of legal investigation are scene investigation and examination of corpses. The access to the suspected and the judging of the suspected on the basis of obtained proofs are main law principles. The evidences which will be obtained in the scene and during examination of corpse can be supply datum about physical, cultural and psychological profiles of suspected persons for definition of suspected persons of events with unknown makers or seriously murders. In this review, we aimed to definition of this method. This method has widely been used in legal investigation in several countries and it has been begun to attraction in Turkey. We also aimed to discussion about prospects of corrections in Turkey. And we reviewed the literature for this aim.

Keywords:

Scene, criminal personality profile, suspected.

Özet

Olay yeri incelemesi ve cesedin muayenesi, adli olayların aydınlatılması için yapılan soruşturmanın en önemli parçasıdır. Delilden sanığa ulaşmak ve sanığın yasal olarak elde edilecek delillere dayanarak yargılanması temel bir hukuk prensibidir. Olay yerinde ve ceset muayenesi sırasında elde edilebilecek deliller, aynı zamanda faili bir türlü belirlenemeyen adam öldürmelerin ve özellikle seri cinayetlerin sanıklarının belirlenmesine yönelik olarak, sanığın fiziksel, kültürel ve psikolojik profillerini ortaya koyabilmektedir. Bu derlememizde, yurt dışı adli araştırmalarda sıklıkla başvurulan, ülkemizde de ilgi çekmeye başlayan bu yöntemin ayrıntılarının tanımlanması ve ülkemizdeki adli tıp uygulamaları içerisinde bu yöntemle ilişkin yapılabilecek düzenlemelerin tartışılması amaçlanmış, bu amaç doğrultusunda varolan literatür gözden geçirilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Olay yeri, kriminal kişilik profili, sanık.

1. Sunum

Adli makamlara intikal eden ve adli nitelik taşıyan ölüm olaylarında olay yeri incelemesi, olayların aydınlatılması, şüpheli bir durumun kalmaması ve doğru bir sonuç elde edilebilmesi için gerektiği kadar, olay yerinde mevcut olan delillerden yola çıkarak henüz belirlenememiş olan sanığın belirlenmesinde de önem taşır (1-6).

Olay yerinde her zaman direkt delillere ulaşmak mümkün olmayıp, bazen küçük ip uçlarının eksik bir puzzle' in parçaları gibi bir araya getirilmesi, olmayan parçaların tahmin edilmesi ve yorumlanması, bu

yorumlamadan yola çıkılarak sanığın nasıl yaşayan, ne tipte, nasıl davranan biri olduğunun belirlenmesi işlemine gerek duyulur. Bu işlem sanığın kişilik profilinin belirlenmesi işlemidir (7).

Kişilik profilinin çıkartılması yeni bir kavram olmayıp, II. Dünya Savaşı sırasında, William Langer adlı bir psikiyatrist Adolf Hitler' in psikolojik profilini çıkartmış, 1950 li yılların sonu ve 1960 yılların başında ise Dr. James A Brussel, "Çılgın Bombacı" ve "Boston Boğazlayıcısı" adıyla anılan iki seri cinayet suçlusunun psikolojik profillerini ortaya koymuştu. 1976- 1977

yıllarında bu kez Dr. Murray S Miron “ Sam’ in oğlu” adı ile anılan bir genç çiftin ölüm olayında sanığın belirlenmesine yönelik profil tarif etmişti. 1978 yılında FBI tarafından Virginia , Quantico’ da Davranış Bilimleri Ünitesi içersinde Psikolojik Profil Programı oluşturuluncaya kadar nadir olgular şeklinde gerçekleşen profil tayini, bu ünitenin kurulması ile birlikte hız kazanmıştır. Bu birimde, seri cinayetler ve bir tek kişi ile bağlantılı kitle cinayetlerinin araştırılması amaçlanmıştır (7,8).

Sanık Kişilik Profilinin çıkartılması, araştırmacıya belli bir suçu hangi tip kişinin işlemiş olduğu hakkında spesifik bilgi sağlamaya yarayan eğitilmiş bir çabadır. Araştırmacı suç mahallinin araştırmasıyla, suçu işleyen kişi ya da kişilerin kişilik tiplerini ele veren ip uçlarını tanımlamayı ve yorumlamayı amaçlar. Profil çıkarma işleminin mistik bir yanı olmayıp, kullandıkları prosedür tamamen sosyolojik ve psikolojik verilere dayanmaktadır (7-10).

Sanık profili çıkartımı, bilinmeyen bir kişinin işlediği suçta bazı psikopatolojik davranışlarının izlerini taşıdığına, tanımlama daha kolaylaşacaktır. Örneğin seksüel bir cinayette, sadistik davranışlar, işkence, öldürdükten sonra eziyet, kesme, ateşe verme, ırza geçme gibi veriler bulunması sanığın çözümlenmesi için uygun verileri sağlayabilir (7-9).

Sanık kişilik profili ile, sanığın yaşı, cinsiyeti, ırkı, medeni hali, evli ise evlilikteki uyumu, zeka durumu, öğrenim başarısı (okul başarısı ve uyumu), yaşam şekli, büyüdüğü çevre, sosyal uyumu, kişilik tipi ve özellikleri, davranışları, görünüm ve giyimi, duygusal uyumu, patolojik davranış özellikleri, iş/meslek öyküsü ve uyumu, alışkanlıkları, olay mahalli ile oturmakta olduğu meskenin ilişkisi, sosyo-ekonomik düzeyi, seksüel uyumu, varsa seksüel sapıklıklarının tipi, motivasyonu gibi bilgilere ulaşabilmek mümkündür(7-9).

Bir profilin çıkartılabilmesi için araştırmacının;

- 1) Fotoğraflara,
  - a) Suç mahallinin tam fotoğraflarına,
  - b) Kurbanın renkli fotoğraflarına,
  - c) Çeşitli açılardan vücut pozisyonlarına,
  - d) Bulunduğu meskendeki tüm odaların fotoğraflarına,
  - e) Cesedin alanda yerleşimini kapsayan havadan çekilmiş fotoğraflarına,
  - f) Yaraların, ekimoz ve sıyrıkların her birini ayrı olarak gösteren büyük fotoğraflara,
  - g) Ölü lekelerini gösterir fotoğraflara,
- 2) Kurbanın oturduğu semt ve sitenin ırksal, etnik ve sosyal verilerine,
- 3) Otopsiyi yapan medikal araştırmacının otopsi raporuna ve raporda belirtilmeyen düşüncelerine,

- a) Raporda ayrıntılı olarak kaydedilmiş yara özellikleri ve ölüm belirtilerine, otopsi bulgularına,
  - b) Toksikolojik araştırma sonuçlarına,
  - c) Vajinal- anal ve oral swablarda sperm olup olmadığı, kesilmiş kıl bulunup bulunmadığı, ısırık izleri olup olmadığı gibi bilgilere ve varsa vücuda yapışmış kıl parçacıklarının araştırma sonuçlarına,
- 4) Kurbanın ölümden önce çalıştığı yer, meskeni, en son nerede görüldüğü, suç mahallinin lokalizasyonu gibi bilgilere,
  - 5) Tanıkların ayrıntılı ifadelerine, kullanıldıysa silahın ve olay yerinde bulunan diğer delillerin tüm özelliklerine, olay yerinin rekreasyonunu içeren olayın tam araştırma raporuna,
  - 6) Kurbanın yaşı, cinsiyeti, ırkı, fiziksel durumu (olay anındaki giysilerinin özelliğini ve giysi incelemesini kapsayan), medeni durumu ve evli ise evlilik uyumu, zeka, okul başarısı, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durumu, son değişikliklerle beraber hayat stili, kişilik yapı ve özellikleri, davranışları (son zamanlarda değişiklik olup olmadığı, yapmacık ve kısıtlı davranışları olup olmadığı), oturmakta olduğu ve daha önce oturduğu meskeni ile suç mahalli arasındaki ilişki, oturduğu evin durumu, kullandığı otomobilin markası, modeli, rengi ve nasıl baktığına dair bilgilere, seksüel uyumu, mesleği (eski ve halen), evdeki ve işteki itibarı, son zamanlarda işten çıkartılıp çıkartılmadığı, fiziksel ve mental medikal öyküsü, fiziksel ve mental yetersizlikleri, korkuları, bireysel alışkanlıkları, alkol/ilâç kullanımı ve sosyal alışkanlıkları, hobileri, arkadaş ve düşmanları, en son flört olayı, varsa eşi ve çocuklarının yaş, cinsiyet, mesleki özellikleri ve bunlarda son zamanlarda meydana gelen değişiklikler (eşinin hamile kalması gibi), boy ve ağırlığı, askeri tecrübeleri hakkında araştırma bilgilerine ihtiyacı olacaktır (7-9).

Araştırmacı öncelikle olay yerini görmelidir. Daha sonra ise bu belge ve bilgileri detaylı olarak incelemesi gerekecektir. Profil çıkarma işlemi, bir klinisyenin tanı ve tedavi planına benzer. Öncelikle toplanan verilerle, olay zihinde yeniden canlandırılır. Bir hipotez çıkartılarak, hipotez formüle edilir. Formüle edilen hipotez test edilerek sonuçları geri bildirilir. Profil tayini; beyin fırtınası, sergi ve eğitilmiş tahmin işidir (7-9).

Elde edilen verilerden iki tip sanık belirlenmesi mümkündür. Bunlar organize sanıklar ve organize olmayan sanıklardır. Bunlar arasındaki farklılıklara bakılarak sanığın tipleniş yapıldıktan sonra (Tablo-1), olay yerindeki özel inceleme sonuçları değerlendirilir. Özellikle seri cinayetlerde sanıklar genelde olay yerinde imzaları olarak adlandırılan belirgin ip uçları bırakırlar.

ARTICLE: 1074

Bunlar bağların bağlanma şekilleri, kullanılan tek tip alet, öldürmeden önce veya sonra kullandıkları kısıtlama, taşıma, saklama metotları, maktullerin aynı vasıfları taşıması, öldürme öncesi veya sonrası uygulanan sadistik veya seksüel eylemlerin özellikleri gibi ip uçlarıdır. Yine olay yerinde kalmış olabilecek ayak izlerinden ve adım uzunluklarından sanığın boyunun belirlenmesi, yumuşak zeminde bıraktığı ayak izlerinden ağırlığının ve varsa aksama gibi özelliklerinin ya da eski veya yeni ayakkabı giyip giymediğinin tespiti, çamur lekelerinden ne tür toprağa sahip bir bölgeden geldiğinin saptanması, cesetteki yaralardan olay sırasında kullandığı elinin

belirlenmesi, araç izlerinden aracının tespiti, olay yerinde fark edilip edilmemesinden ırk farklılığı veya sosyal statü farklılığı (konuşması, giyimi, davranışları ile dikkat çekip çekmediğinin belirlenmesi) olup olmadığının ve olay yerinde bıraktığı diğer bulgulardan kurbanına ani olarak mı saldırdığının, yoksa boğuşmuş mu olduğunun saptanması, cesedin ya da kurbanın taşınıp taşınmadığının belirlenmesi, mağdurun yaşam şeklinin çözümlenmesi ile mağdur-sanık arasında bir ilişki olup olmadığının ve varsa ne tür bir ilişki bulunduğunun belirlenmesi mümkün olabilecektir (1,5-14).

Tablo-1: Organize sanıklar ve organize olmayan sanıklar arasındaki farklar

ORGANİZE SANIKLAR	ORGANİZE OLMAYAN SANIKLAR
Yaşları :18-45, Ortalama<35	Yaşları :16-30
Kurban yaşı kendisine yakın	Kurban yaşı sanığın umurunda değildir. Yanlış yerde yanlış zamanda bulunan kişidir
Genelde erkek	Genelde erkek
Evli ya da partneri var, seksüel ilişki yeterli	Bekar, seksüel ilişki yok ya da düzenli seksüel ilişki yok
Normal ya da süper zeki	Ortalama zekanın altında
Sokak deneyimi var, bir kısmı kolej okumuş, okulda disiplin problemi olmuş, akademik açıdan vasat altı.	Lise terk, muhtemelen devlet okulunda okumuş, marjinal bir öğrenci
Sosyo- ekonomik düzeyi: orta sınıf	Sosyo- ekonomik düzeyi:orta sınıfın altı
Ruh hastalığı öyküsü: yok	Ruh hastalığı öyküsü: ruhsal hastalıktan ya da depresyondan dolayı ayaktan tedavi görmüştür. Profesyonel yardım aldysa şizoid davranış bozukluğu göstermiştir
Genelde iyi gelişmiş, kendine iyi bakan karakterde	İnce, muhtemelen sivilceli ya da genel popülasyondan farklı kılan herhangi bir derdi veya hastalığı vardır.
Suç mahallinden biraz uzakta yaşar (ilk suç hariç), evine iyi bakar, orta sosyal sınıfın oturduğu semtte oturur	Genelde kiralık bir evde suç mahalline yakın olarak yalnız ya da ailesi veya önemli derecede yaşlı kadın akrabası ile oturur
Orta sınıf bir aracı vardır. Sedan veya station vagon olabilir, genelde koyu renklidir, yerel polis araçlarına benzeyebilir, aracı iyi bakımlıdır, eğer daha genç bir sanık bekliyorsanız aracı kırmızı veya siyah masculine ya da maço tipli bir araç olabilir. Suç bölgesinde pick-up veya kamyon masculine bir araç olarak kabul ediliyorsa sanığın ki de buna benzeyebilir.	Genelde kentsel bölgede ise kendi aracı yoktur. Eğer kırsal bölgede ise içi ve dışı hurda görünümünde eski model bir araca sahiptir.
Herhangi bir işi yapacak yetenektedir ancak maço imajı verecek bir iş arar. Kamyon şoförlüğü, barmenlik, yapı işçiliği, kovboyluk, body-guard'lık, polis memurluğu, itfaiyecilik,sağlık memurluğu, silah satıcılığı, yıkım görevliliği gibi. İş suç mahalline yakın olabilir,	İş olmayabilir, eğer varsa beceri gerektirmeyen bir iş olması muhtemeldir. Varsa işi basittir ve halk ile minimal kontakt gerektirir. Bulaşıkçılık, kapıcılık, bakım görevliliği, çıraklık gibi
Askerliğini karacı veya denizci olarak gönüllü yapmış olabilir. Özel birliklerde yer alabilir. Ancak disiplin problemi yaşamıştır.	Muhtemelen askerlik yapmamıştır. Orduya girdiyse muhtemelen karacıdır ve uygun olmadığı için ihraç edilmiştir.
Müessir fiil, seksüel saldırı, kötü araç kullanma, birikmiş para cezaları bulunabilir.	Röntgencilik, fetişist hırsızlık, hırsızlık, teşhircilik ve diğer benzeri suçlardan sabıkası olabilir.
Babasının işi stabil, yetersiz çocukluk çağı disiplini mevcut	Babasının işi stabil değil, çocuklukta gaddar olarak disipline edilmiş,
Suç sırasında kontrollü duygu durumu	Suç sırasında anksiyöz duygu durumu
Suç sırasında alkol kullanımı var	Minimal alkol kullanımı var
Suç planları ve haberlerden suç izler	Suç spontan olarak işler ve haberlere ilgi minimaldir.
Kurban yabancısıdır ve kişileştirir. İtaat edici kurban ister. Kurbanını kısıtlayıcı materyaller kullanır. Kurban veya cesedini taşır. Öldürme öncesi agresif hareketleri vardır. Cesedi saklar. Silah ve kanıt bırakmaz.	Kurban bölgedendir ve kişileştirme yoktur. Kurbanına aniden saldırır. Kısıtlayıcı materyal kullanımı nadirdir. Cesedi öldüğü yerde bırakır. Öldürme sonrası seksüel davranışlar sergiler. Silah ve kanıtlar genelde olay yerindedir.
Kontrollü olarak konuşur ve suç mahallinde tam kontrol gösterir.	Konuşması minimaldir ve suç mahallinde rasgele davranır.
Suç sonrası iş değiştirebilir ve şehirden ayrılabilir	Suç sonrası önemli davranış değişikliği gösterir (ilaç ve alkol istismarı gibi)

Son yıllarda DNA'nın rutin uygulama içersine girmesi ve DNA bankalarının kurulması, olay yerinde bırakılmış bulunan biyolojik materyallerden sanığa ulaşmayı kolaylaştıran etmenler olmuştur (15).

Ancak ne yazık ki bugün ülkemizde, olay yeri incelemesinde bulunan birimler arasında koordinasyon eksikliği, personel eksiklikleri, eğitim eksikliği, olay yerinin yeterince korunmaması, iş yoğunluğu, önemsemezlik, araç ve gereç eksikliği gibi faktörlerle

bağlı olarak olay yeri incelemesi yeterli ölçüde yapılamamakta ve ancak sanık bulunduktan sonra delil toplanmasına başlanabilmektedir (1).

Oysa yüzünü batrya dönmüş olan ülkemizin sanıktan delile ulaşmak yerine, modern hukukun şartlarından biri olan delilden sanığa ulaşmak yönünde ciddi çabalara ihtiyacı bulunmaktadır.

Sonuç olarak, ülkemizde bir an önce içersinde Cumhuriyet savcılarını, adli tıp uzmanlarını, olay yeri incelemesi konusunda uzmanlaşmış polis veya jandarma görevlilerinin bulunduğu ve yine psikolojik profil tayininde uzmanlaşmış psikiyatri uzmanlarının da yer aldığı özel olay yeri inceleme ekiplerine ihtiyaç vardır. Böylece olay yeri incelemesinde elde edilecek delillerden sanığa ulaşılması kolaylaşacağından sır olarak kalan pek çok cinayet aydınlanabilecek ve yakalanan sanıklar daha sağlam kanıtlar ile hakim karşısına çıkartılabilecektir (1,6).

KAYNAKLAR

1. Aşirdizer M, Cantürk G, Sarı H, Büken B, İşler H. Ölüm Olaylarında, Olay Yeri İncelemesindeki Aksaklıkların Belirlenmesi ve Çözümü İçin Öneriler (Anket Çalışması). *Adli Tıp Dergisi*, 2001; 15(1): 45-54.
2. Petty CS, Curran WO. *Operational Aspects of Public Medico-legal Death Investigation in Modern Legal Medicine, Psychiatry, and Forensic Sciences*, Eds: Curran WO, Mc Garry AL, Petty CS. David Company, Philadelphia, 1980: 123-29.
3. Kirk CW. *Scenes of Crime Examination, in Forensic Pathology and the Identification Officer*, Eds: Smith JH, Mc Murthy HRR, Hilton JD. *Ministry of the Solicitor General, Toronto*, 1979: 332-36.
4. Polat O. *Adli Tıp. Der Yayınları, İstanbul*, 2000:1-8.
5. Soysal Z, Eke SM, Çağdır AS. *Adli Otopsi, Cilt I. İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi, İstanbul*, 1999:63-70.
6. Cansunar FN, Albek EM, Altuğ M. *Ölüm Olaylarında Olay Yeri İncelemesinin Önemi. Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 1997;55(4): 299-312.
7. Vernon J, Gebert MS. *Practical Homicide Investigation. CPR Press, Boca Raton*. 1996: 732-786.
8. Eliopolus LN. *Death Investigator's Handbook. Paladin Press, Boulder-Colorado*. 1993: 195-206.
9. Wrightsman LS. *Forensic Pathology. Wadsworth Thomson Learning, Australia*. 2001:71-100
10. Vanezis P, Basuttill A. *Suspicious Death Scene Investigation. Oxford University Press, Inc., New York*. 1996: 3-63.
11. Inman K, Rudin N. *Principles and Practice of Criminalistics: The Profession of Forensic Science. CPR Press, Boca Raton*. 2001:101-12.
12. Dix J. *Handbook for Death Scene Investigators. CPR Press, Boca Raton*. 1999: 1-8.
13. Nordby JJ. *Dead Reckoning: The Art of Forensic Detection. CPR Press, Boca Raton*. 2000: 133.
14. Raises KG. *Crime Soling Science Projects: Forensic Science Experiments. Enslow Publishers, Inc., USA*. 2000: 5-11.
15. Evett IW, Weir BS. *Interpreting DNA Evidence. Sinuer Associates, Inc., Sunderland*. 1998: 217-45.